

ASIKKALA
TONTUNNIEMI
LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

Kartaako Oy/Mikko Siitonen
1.1.2021

JOHDANTO

Selvitysalue (n. 37 ha) sijaitsee Asikkalan kunnan itäosassa Ruotsalaisen rannassa. Alue käsittää tilan 16-417-8-65 ja siihen kuuluu noin 1,7 km rantaviivaa. Melkein koko selvitysalue on talousmetsää ja luonnonsuojelualuetta. Lisäksi alueella sijaitsee seurakuntayhtymän leirikeskus rakennuksineen ja käytöstä poistettu vanha saunamökki aivan vesirajassa sekä tilusteitä. Rantaviiva on kuitenkin lähes rakentamaton. Tuleva rakentaminen on tarkoitus sijoittaa alueen itäosaan olemassa olevan rakennuskannan tuntumaan.

Selvitysalueen sijainti

1 AIEMMAT LUONTOSELVITYKSET

1.1 Yleiskaavoituksen luontoselvitys 2008

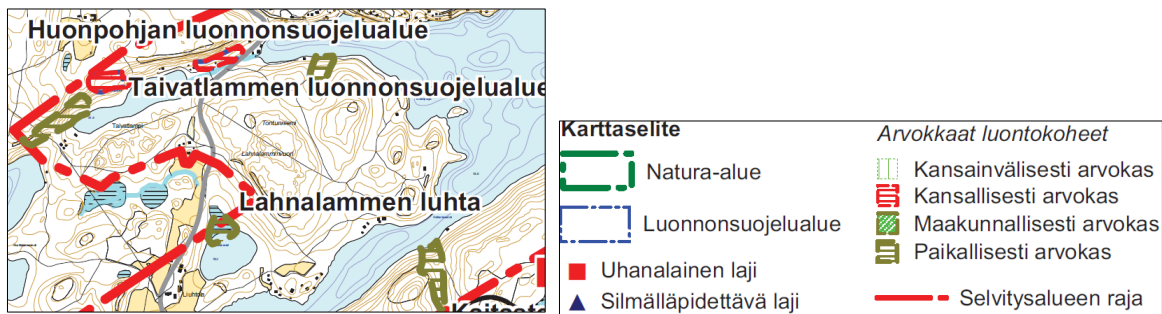
Rantaosayleiskaavan laatiminen Ruotsalaisen, Kymenvirran ja Rutalahden alueelle käynnistettiin v. 2007. Luontoselvitys tehtiin pääosin v. 2008 (FCG Planeko Oy 10.10.2008).

Luontoselvityksen maastotyö tehtiin 4-8.6.2008 välisenä aikana. Eläimistön osalta tiedot pohjautuvat olemassa olevaan aineistoon sekä maastokäynnin yhteydessä tehtyihin havaintoihin. Maastotyössä kartoitettiin kaava-alueen kasvillisuudeltaan ja linnustollisesti tärkeimmät alueet, harvinaiset ja uhanalaiset lajit sekä muodostettiin yleiskuva alueen kasvillisuudesta ja pesimälinnustosta. Linnustosta selvitettiin vesilinnusto (kuikka-, uikku-, sorsa- ja lokkilinnut). Maastotyössä kartoitettiin myös liito-oravalle sopivat metsiköt.

Kasvillisuus

Kasvillisuuden osalta selvityksen ainoa käsillä olevaan Tontunniemen kaava-alueeseen kohdistuva tieto koskee pohjoisrinteen puronotkon lehtoa (Huonpohjan lehto):

51. Huonpohjan lehto ja lähde

Pinta-ala: 0,6 ha

Uhanalaiset ja harvinaiset lajit: metsälehmus

Huonpohjan lehto on pienialainen lehto lähteen ympärillä. Lähde ei ole enää luonnontilainen. Sen päälle on asetettu betonirengas. Lehdon puusto on vanhaa ja kuusi-valtaista. Kuusien joukossa on hieman haapaa, tuomea, koivua ja harmaaleppää. Kohteella kasvaa muutamana metsälehmus. Kasvistoon kuuluvat mm. mustakonnanmarja, käenkaali, hiirenporras, lehtokuusama, vaahtera, lillukka, näsiä ja metsäimarre.

Kohde on metsälain mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (Metsäl 10 §).

Suositus: MY/luo

Eläimistö

Tontunniemen ranta-asemakaava-alueen tai sen lähiympäristön osalta ei yleiskaavan luontonselvityksessä ole esitetty eläimistöä koskevia havaintoja.

1.2 Viitasammakko-, sudenkorento- ja liito-oravaselvitys 2016

Vuoden 2008 luonoselvitystä täydennettiin v. 2016 viitasammakko-, sudenkorento- ja liito-oravaselvityksellä (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 5.9.2016): Ruotsalaisen alueelle laadittiin keväällä ja kesällä 2016 viitasammakko-, sudenkorento- ja liito-oravakartoitus. Kartoitus kohdennettiin [yleiskaavaluonnoksen] uusille rakennuspaikoille, joiden alueella tai läheisyydessä arvioitiin olevan ko. lajeille potentiaalista elinympäristöä.

Viitasammakkoa, idänkirsikorentoa ja liito-oravaa kartoitettiin toukokuussa. Heinäkuussa kartoitettiin muita luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja sudenkorentoja ja tarkistettiin myös potentiaaliset liito-oravakohteet. Liito-oravan osalta käytössä oli myös Hertta eliölajit-tietojärjestelmään tallennetut havainnot (SYKE 2016).

Tontunniemen ranta-asemakaava-alueeseen ei kohdistu selvityksen havaintoja.

2 TONTUNNIEMEN SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

Selvitys tehtiin koko Tontunniemen tilan alueelle, vaikka tilan koko alue ei sisälly kaavaan ja rakentaminen kohdistuu vain tilan itäosan ranta-alueelle. Liito-oravakartoitus kohdennettiin vain sille alueen itäosan ranta-alueelle, jonne on suunniteltu rakentamista. Selvitys toi-

3 TULOSTEN YHTEENVETO

Selvitysalueella ei suojeltujen luontotyyppien lisäksi ole luontoarvoiltaan erityisen merkittäviä kohteita tai lajistoa. Metsälehmusta esiintyy jonkin verran suojeltujen luontotyyppirajusten ulkopuolellakin ja rajauksiin sisältyvät lehtokuviot yltävät paikoin laajemmalle ympäristöön (Osakuviot 1b ja 2 b). Lehdot edustavat kuivahkoja VRT ja MeLaT tai OMaT lehtoja. Lehmusesiintymät ja tämän tyyppiset lehdot ovat seudulla kuitenkin hyvin yleisiä ja usein edustavampia.

Varsinainen liito-oravaselvitys tehtiin selvityksen kannalta otolliseen aikaan 17.4.2021. Selvitys kohdennettiin vain sille alueen itäosan ranta-alueelle, jonne on suunniteltu rakentamista. Alueen varttuneet ja paikoin runsaastikin haapaa kasvavat kuusivaltaiset metsät (Esim. kuviot 1, 3 ja 4) ovat liito-oravalle sopivia elinympäristöjä, mutta näille alueille ei ole suunniteltu rakentamista. Jälkiä liito-oravasta ei tavattu. Kaavalla alueen itäosaan esitetty rakentaminen ei vähennä tai heikennä liito-oravalle sopivia elinympäristöjä.

Direktiivilajeista viitasammakko ja korennot tuskin esiintyvät alueella sopivien elinympäristöjen puuttuessa. Tätä osoittaa myös em. vuoden 2016 selvitys (kohta 2.1). Lepakoille erityisesti sopivia kohteita tai alueita ei tavattu, joten lajien esiintyminen alueella tuskin eroaa lähiseudun muusta esiintymisestä. Rakentamiseen suunnitelluille alueille tai muuhunkaan selvitysalueeseen ei sisälly rantakosteikkoja, ruovikoita tai pikkuluotoja, joten alueen merkitys vesilinnuston kannalta on vähäinen.

Selvitysalueella ei luontoselvityksen perusteella ole sellaisia luontoarvoja (kohteita tai lajistoa), joihin suunnitellun mukainen rakentaminen vaikuttaisi merkittävästi.

4. YLEISKUVAUS

Melkein koko selvitysalue on peitteistä metsämaata, kehitysluokiltaan nuorta tai varttunutta kasvatusmetsää. Noin 10 % alueesta on rajattu suojeltuna luontotyyppinä (LTA 204904). Nämä alueet sijaitsevat kaava-alueen ulkopuolella. Muu osa on talousmetsää. Metsämaan lisäksi alueeseen sisältyy seurakunnan leirikeskuksen päärakennusta ympäröivä piha-alue, erillään sijaitseva kookas rantasauna pienine pihapiireineen ja metsän kätkemä käyttökiellossa (homeongelma) oleva vanha rannassa sijaitseva saunamökki (Kuvio 1). Kuvioille 5 ja 6 on tehty erilaisia leirikeskusta palvelevia maastorakenteita, kuten polustoa, telttapohjia, laavu ja grillikatos. Kuvioden 1 ja 2 rantaa seurailee hyväkuntoinen polku, joka liittyy osaksi alueen metsätieverkoston.

Kasvimaantieteellisesti alue sijoittuu etelä-boreaaliseen laaju ja grillikatos

avokalliolaikkuja. Tontunpohjassa on laajahko rantalouhikko ja louhikkoista rantaa esiintyy muuallakin alueen itäosassa. Päijänteen alueelle ominainen maaperän rehevyys näkyy kasvillisuudessa oikeastaan koko selvitysalueella. Topografialtaan maasto on mäkistä ja osin jyrkkäpiirteistä. Suhteelliset korkeuserot kasvavat huomattaviksi ja Lahnalamminvuoren laki (kaava-alueen ulkopuolella) nousee Ruotsalaisen pinnasta noin 50 metrin verran ja lie-nee osin vedenkoskematonta aluetta. Myös osakuvion 10c laki yltää yli 40 m Ruotsalaisen yläpuolelle. Osakuvion 10b itärinne muodostaa yli 5 metriä korkean jyrkänten. Kuviolla 6 on matala järven rannasta alkava jyrkänne. Varsinaisia soita tai pienvesiä ei selvitysalueella esiinny, ainoa kosteikon tapainen on kuvion 3 itäosan korpimainen painanne.

Rakennettu ympäristö hukkuu ympäröivään sulkeutuneeseen metsämaastoon tehokkaasti. Leirikeskuksen päärakennuksen ympärillä on avointa pihaa, autopaikkoja ja piharakennuk-sia. Saunan ja käytöstä poistetun saunamökin ympäristöt lomittuvat metsään, samoin erilai-set leirirakenteet kuvioilla 5 ja 6.

Selvitysalueen metsäluonto on seudulle tyypilliseen tapaan varsin rehevää. Notkelmissä sekä mäkien ala- ja keskirinteissä vallitsevat lehtomaiset ja tuoret kankaat. Vain ylimmillä rinteillä ja mäkien suppeissa lakiosissa esiintyy kuivahkoja ja kuivia kankaita sekä pieniä kalliometsälaikkuja. Louhikkoisuus ja kivisyys antavat maisemalle kuitenkin karumman leiman kuin kasvillisuuden perusteella voi päätellä. Varsinaisia lehtoja esiintyy toisaalta notkelmien pohjilla, toisaalta paikoin rinteiden keskivaiheilla lähellä muinaisrantakivikoita. Lehdot lukeutuvat tuoreeseen käenkaali-oravanmarja tyyppiin (OMaT), kuivahkoon nuok-kuhelmikkä-kevätlinnunherne tyyppiin (MeLaT) tai puolukka-lillukka tyyppiin (VRT). Ku-violla 11 kasvillisuus lähenee rehevää sinivuokkotyyppiä (HeOT).

Ikärakenteen puolesta lähes kaikki selvitysalueen metsät lukeutuvat nuoriin tai varttuneisiin kasvatusmetsiin. Vanhempaa metsää (puustoa) tapaa lähinnä mäkien kallioisilla ja louhik-koisilla lakialueilla ja rannoilla. Rakennepiirteiltään luonnontilaisen kaltaista metsää löytyy rantaviivan tuntumasta. Muualla metsiä on harvennettu, kuvioilla 2, 7 ja 9 äskettäin. Puusto on alueen länsi- ja keskiosissa laajalti kuusivaltaista, itäosassa (kuvio 5 ja 6) ja mäkien la-kiosissa mäntyvaltaista. Koivua ja haapaa kasvaa laajalti ja paikoin runsaasti sekapuuna. Rehevillä paikoilla esiintyy myös kookasta raitaa ja harmaaleppää, aluspuustossa tuomea-kin. Tervaleppää kasvaa niukasti vain rantaviivan tuntumassa. Jalopuista metsälehmusta ta-paa itäisintä osaa lukuun ottamatta koko alueella. Edustavimmat lehmusryhmät sisältyvät LTA -rajauksiin. Pientä vaahteraa esiintyy hieman lähinnä kuvioilla 1 ja 11.

Kasvistoltaan metsät ovat Päijänteen seudun mitassa tavanomaisia. Kaikki seudun kuivah-kojen ja tuoreiden lehtojen peruslajit esiintyvät yleisinä ja runsaina, mutta erityisen vaatelii-aat lajit puuttuvat. Lehdoissa lehtokuusama ja taikinamarja muodostavat paikoin yhtenäisiä pensaskerroksia. LTA kuvioilla kasvillisuus on paikoin niukkaa voimakkaan kuusettumisen seurauksena. Rantavyöhyke on yleensä heikosti kehittynyt rantojen jyrkkyyden ja idässä louhikkoisuuden vuoksi. Varsinaisia ruovikoita tai saraikkoja ei alueella ole.

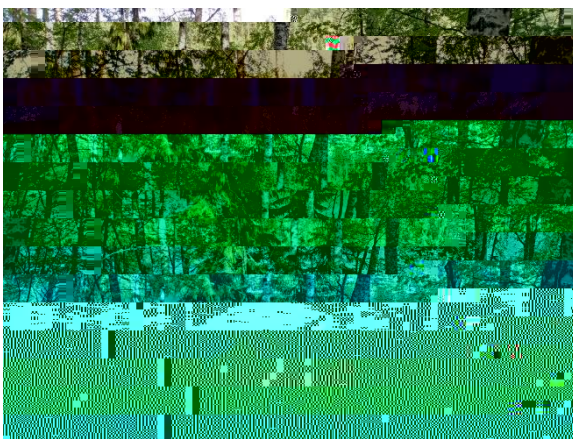
Pesimälinnustokartoituksen tulokset ilmenevät seuravasta taulukosta. Kartoitus perustuu vain yhteen laskentakertaan eikä siten ole laji- ja parimäärien osalta kattava. Yleiskuva ker-too tavanomaisesta, melko häiriöttömän metsäympäristön linnustosta. Alueella pesii mm. höm- ja töyhtöiaisia, molemmat uhanalaisia varttuneen metsän lajeja. Vesilintuja ei

erityisesti yritetty tarkkailla, sillä varsinaiseen kartoitusalueeseen ei kuulu ruovikoita, luoto-ryhmiä tai muita vastaavia kohteita. Ympäristön selillä nähtiin kartoituksen aikana mm. tukkasotkia, isokoskelo ja selkälokki.

Taulukko: Pesimälinnusto. Parimäärä tarkoittaa varmoja pesintöjä, muu havainto (x) mm. ylilentäjiä, ruokailuvierailijoita, epävarmoja tai selvitysalueen rajamaille osuvia pesintöjä ja havaintoja (täsmennetty lisäkommenteissa). Kuviotiedoi

5. KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

Kuvio 1(-1b). Varttunutta kuusivaltaista metsää, jossa sekapuuna kasvaa runsaasti koivua (Kuva 1) ja mäntyä, paikoin myös haapaa ja yksittäisiä isoja raitoja sekä harmaaleppiä. Kuusi, pihlaja ja rehevillä paikoilla tuomi muodostavat alikasvoksia. Lehtilahopuuta (koivua, harmaaleppiä) esiintyy paikoin. Kasvillisuus edustaa lehtomaisia ja tuoreita kankaista. Rehevimmissä osissa lehtopensaat lehtokuusama ja taikinamarja muodostavat pensaskerrostoa. Kuviolla kasvaa myös hieman tuomea, metsälehmusta ja vaahteraa. Muusta lajistosta mainittakoon näsiä, punaherukka, sinivuokko, mustakonnanmarja, sudenmarjasinivuokko, kevätlinnunherne, mäkilehtoluste ja tesma. Osakuviolla 1b (Kuva 3), kuvion 2 luona, LTA1 ja 2 -rajausten tuntumassa sekä paikoin keskirinteessä kasvillisuus vaihtuu lehdoksi (MeLaT-VRT-OMaT). Rantaviiva on moreenipohjainen ja pääosin vähäkivinen.

Kuva 1. Käytöstä poistettu sauna kuviolla 1.

Kuva 2. Nuotiopaikka ja katos kuviolla 5c.

Kuva 3. Kuviolla 1b kasvaa runsaasti lehtopensaita, erityisesti lehtokuusamaa.

Kuva 4. Metsätie kuvion 3 itäosassa.

Kuvio 2. Harvennettua nuorehkoa kuusivaltaista metsää, jossa sekapuuna esiintyy mäntyä, koivua ja hiukan haapaa. Kasvillisuus vaihtelee tuoreesta lehtomaiseen kankaaseen ja muuttuu osakuviolla 2b lehdoksi. Metsälehmusta kuviolla kasvaa vain niukasti, lähinnä keskirinteiden muinaisrannan yläpuolella (Vrt. LTA-rajausten sijainti). Kuvion ranta on pääosin moreenipohjainen ja melko vähäkivinen.

Kuvio 3. Nuorehkoa, tiheää mänty- ja kuusivaltaista metsää, sekapuuna koivua ja haapaa (Kuva 2). Kasvillisuudeltaan kuvio on pääosin tuoretta kangasta. Itäosassa on tienvarressa pieni korpimainen soistuma, lajissaan selvitysalueen ainoa.

Kuvio 4. Koivu- ja kuusivaltaista varttunutta metsää, jossa sekapuuna esiintyy kookasta

Kuvio 9. Harvennettua kuusivaltaista varttunutta metsää, jossa sekapuuna kasvaa mäntyä, koivua ja paikoin runsaasti haapaa. Myös yksittäisiä metsälehmäksiä tapaa rinteiden keskivaiheilla. Kasvillisuus edustaa tuoretta ja lehtomaista kangasta. Kasvilajisto on samanlainen kuin kuviolla 1.

Kuvio 10a-c. Kumpareiden lakialueilla sijaitsevia, osaksi luonnontilaisen kaltaisia männiköitä. Eriakenteinen puusto käsittää vanhoja jättopuita ja nuorempaa puustoa. Kasvillisuus on pääosin kivikkoista tai louhikkoista kalliometsää ja kuivaa kangasta. Kuviolla esiintyy mäntykeloa ja -maapuuta. Varsinaista kalliokasvillisuutta tapaa niukasti, lajistossa mm. kalliokieliä, mäkitervakkoa ja kallioimarretta.

Kuvio 11. Lähes sinivuokkotyyppiä (HeOT) edustava lehto, joka jatkuu naapuritilan puolelle ja liittyy tien pohjoispuolella LTA-rajaukseen. Kuviolla kasvaa varttunutta kuusivaltaista metsää, sekapuuna haapaa, koivua sekä kookasta raitaa, harmaaleppää ja pihlajaa. Aluspuustossa kasvaa runsaasti tuomea sekä hiukan lehmusta ja vaahteraa, pensaskerrossa lehtokuusamaa, taikinamarjaa ja pohjanpunaherukkaa. Kasvistoon kuuluvat mm. näsiä, koiranheisi, sinivuokko, kevätlinnunherne, mustakonnanmarja, mäkilehtoluste, metsävirna ja tesma. Kuvio on yleisilmeeltään luonnontilaisen kaltainen.

Kuva 7. Rantapolku kuviolla 1b-2.

Kuva 8. Metsälehmusta kuviolla LTA2.

Kuvio 12. Nuorta haapa- ja koivuvaltaista metsää, sekapuuna mäntyä ja harmaaleppää, alikasvoksena pihlajaa ja kuusta. Kasvillisuudeltaan kuvio on tuoretta kangasta.

Kuvio 13. Selvitysalueeseen kuuluvassa pienessä saareissa kasvaa nuorehkoa koivuvaltaista koivu-haapa-mänty -sekametsää.

Kuvio 14. Piha-alueita.

LTA1-3. Kuvioiden kasvillisuus edustaa pääosin lehtomaista kangasta, mutta niihin sisältyy myös MeLaT, OMaT ja VRT lehtolaikkuja. Metsä on kuusivaltaista ja etenkin kuviolla LTA3 hyvin tiheää. Sekapuuna esiintyy koivua, harmaaleppää, haapaa ja hieman mäntyäkin. Rajausperusteena olevaa metsälehmusta kasvaa valtapuustossa ryhmittäin (Kuva 8), mutta enemmän kuitenkin aluspuustossa ja alikasvoksena. Kasvisto on samanlainen kuin kuviolla 1; luonteenomaista on lehtokuusaman runsaus.

Kirjallisuus ja muut lähteet:

Hyvärinen, E., Jüslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus 2019. Ympäristöministeriö ja SYKE.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. Ja Uotila, P. 1998: Retkeilykasvio. 4. Uudistettu painos.

Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Maalintujen kartoituslaskentaohjeet. – Teoksessa Koskimies P. & Väisänen, R. A. (toim.): Linnustoseurannan havainnointiohjeet 2. painos. – Helsingin yliopiston eläinmuseo.

Kärkkäinen, J. 2008: Ruotsalaisen rantayleiskaava. Luontoselvitys. Asikkalan kunta 309-C110. Finnish Consulting Group. Infra ja ympäristö. 10.10.2008.

Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus, Helsinki.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (Toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristö 8/2008.

Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (Toim.) 2008: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristö 8/2008.

Savola, K. 1997: Luonnonsuojelulaki selityksineen. Lakimiesten kustannus. Helsinki.

Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Musta I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä, M. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäelinympäristöjen tunnistaminen. – Metso-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet. Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.

Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rantala, L., Sirkkiä, P. Ja Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. – The red list of finnish bird species. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.

Toivonen, H. & Leivo, A. 1994: Kasvillisuuskartoituksessa käytettävä kasvupaikkaluokitus. (Uudistettu versio vuodelta 2004: Metsähallitus, luontotyyppi-inventoinnin maastotyöohje).

Ympäristöministeriö 1992: Arvokkaat maisema-alueet. Mietintö 66/1992. Maisema-aluetyöryhmän mietintö II 1992.

- Uhanalaiset lajit: www.ymparisto.fi, Ympäristöhallinnon eliölajit tietokanta.

Kartan (seuraava sivu) selitykset

 Kuvioraja

 Osakuvioraja

 Selvitysalueen raja

Ilmakuva on otettu n. vuonna 2016. Kuvioiden 2, 7 ja 9 harvennuksia ei ollut vielä tehty, ei myöskään naapurikuvion avohakkuuta kuvion 7 vieressä. Vertaa karttaan edellisellä sivulla.